

**YHDESSÄ
YRITTÄMÄÄN!**

Yhteiskunnallinen yritys yritysneuvonnassa 24.4.2012

Tervetuloa!

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

Ohjelma

- 9.00-9.10 **Tervetuloa koulutukseen**
Markkinointipäällikkö Jussi Peltonen,
Työeläkeyhtiö Varma
- 9.10-9.30 **Yhteiskunnallisen yrittäjyyden taustaa Suomessa ja Euroopassa**
Kehittämispäällikkö Ville Grönberg, THL, osallisuuden edistämisen yksikkö
- 9.30-9.50 **Yhteiskunnallinen yritys - merkki ja sen kriteerit**
Kehityspäällikkö Saila Tykkyläinen, Suomalaisen Työn Liitto
- 9.50-10.00 Keskustelua ja kysymyksiä
- 10.00-10.20 **Yhteiskunnallinen yrittäjyys ja osuustoiminta**
Toiminnanjohtaja Niina Immonen, Yhdessä yrittämään! -hanke/Tampereen seudun osuustoimintakeskus
- 10.20-10.40 Tauko

Ohjelma

- 10.30-10.50 **Yhteiskunnallinen yrittäjäyys ja muut yritysmuodot**
Toimitusjohtaja Jukka Pötry, Hyvinkään -
Riihimäen seudun Uusyrittäjäkeskus Yrittäjäpaja
- 10.50-11.00 **Keskustelua ja kysymyksiä**
- 11.00-11.20 **Käytännön kokemuksia yhteiskunnallisten yritysten kehittämisestä**
Projektipäällikkö Elina Vanhapiha,
Yhteiskunnallisten yritysten Living Lab -projekti/
Syfo Oy
- 11.20-11.30 **Keskustelua ja kysymyksiä**
- 11.30 → Lounas
- 12.30 Iltapäivän ohjelma alkaa

YHDESSÄ
YRITTÄMÄÄN!

Yhteistyössä:

YHDESSÄ
YRITTÄMÄÄN!

Uusien mahdollisuuksien osuuskunta.

SUOMALAISEN TYÖN LIITTO

©Yhteiskunnallisten yritysten Living lab 2010–2013

VARMA

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

www.yhteistoiminta.fi

**YHDESSÄ
YRITTÄMÄÄN!**

Yhteiskunnallinen yritys yritysneuvonnassa 24.4.2012

Osuuskunta yhteiskunnallisena yrityksenä

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

Liiketoiminnan malli

- Suomessa ei vakiintunutta määritelmää
- Ei liity suoranaisesti mihinkään juridiseen toimintamuotoon
- Olennaista liiketoimintamalli, joka yhdistää asiakkaan tarpeen ja yrityksen tarjoaman ratkaisun.
Yhteiskunnallisessa yrittäjyydessä korostuu yleensä vielä yhteiskunnan etu.
- Yhteiskunnallista hyötyä voidaan arvioida monen eri tekijän avulla mm:
 - Toiminnan laatu
 - Tuotantotavat
 - Hinnoittelun perusteet
 - Paikallistaloudellisten vaikutusten kautta (esim. local multiplier-malli)
 - Sidosryhmävaikutusten kautta
 - Ympäristövaikutusten kautta

→ Vaikutusten arviointi ja raportointi keskiöön!

Yhteiskunnallinen yritys - osuuskunta?

- Paljon erilaisia käsitteitä
- Monissa keskusteluissa osuuskunnat ja yhteiskunnalliset yritykset rinnastetaan toisiinsa
- Kaikki osuuskunnat eivät ole yhteiskunnallisia yrityksiä
- Yhteiskunnallisen yrityksen merkki vai omavalintainen arvomaailma ja toimintatapa

Osuuskunta yhteiskunnallisena yritykseksi:

1. Perustetaan uusi osuuskunta ja määritellään sen toimintatapa ja säännöt merkin kriteereiden mukaisiksi
2. Muutetaan jo toimivan osuuskunnan sääntöjä ja toimintatapaa merkin kriteereiden mukaisiksi
3. Toimitaan merkin kriteereiden mukaan, mutta ei haeta merkkiä

Yhteiskunnallisen yrityksen tunnusmerkit

- Selkeästi määritelty yhteiskunnallinen tavoite
- Toimitaan markkinoilla ja suuri osa liikevaihdosta tulee yritystoiminnasta
- Voitonjakoa rajoitetaan ja voitto käytetään asetettujen tavoitteiden edistämiseen
- Yleensä läpinäkyvät juridiset muodot ja monisidosryhmäisyys
- Usein ns. ”asset lock”

EMES-verkoston viitekehys yhteiskunnallisille yrityksille (social enterprises)

- Jatkuva tavaroiden ja palveluiden tuotanto
- Korkea itsehallinto
- Taloudellisen riskin olemassaolo
- Myös palkattua työvoimaa, ei vain vapaaehtoisia
- Taustalla usein yhteisö tai joku kansalaisryhmä
- Ääni/jäsen -periaate
- Rajoitettu voitonjako
- Yhteiskunnallinen tavoite esim. paikallisyhteisön tukeminen

Osuuskuntien toiminnan piirteitä

- Osuuskunnissa taloudellisen toiminnan harjoittaminen, yhteiskunnallisia tavoitteita ei yleensä määriteltynä säännöissä, jäsenen asettamat tavoitteet
- Demokraattinen päätöksenteko ja itsehallinto jäsenomisteisuuden kautta
- Normaali yritystoiminnan riski
- Pääasiassa palkattu henkilöstö/jäsenistö
- Voitonjakoa ei yleensä rajoitettu, tosin OKL:n lähtökohta se ettei voittoa jaeta
- Toiminta usein paikallista ja paikallista yhteisöä ja aluetaloutta tukevaa

Lisäksi merkittävää yhteiskunnallisen yrittäjyyden kannalta

- Avoin toimintatapa esim. jäsenen tarkastusoikeus harvainosuuskunnassa
- Tilintarkastusvelvollisuus ja jatkossa toiminnantarkastus
- Perustuu demokratiaan ja jäsenten väliseen tasa-arvoon → Jäsenten ja työntekijöiden vahva osallisuus ja osallistuminen, mahdollisuus vaikuttaa
- Työntekijöiden sitoutumisen edistäminen osuuskunnan jäsenyydellä = henkilöstöomisteisuus
→ Työhyvinvointi ja työssä jaksaminen
- Usein laajoja yhteistyöverkostoja alueilla ja vahva suhde lähiyhteisöihin, jäsenyyteen perustuvaa (ei vallattavissa sisältä tai ulkoa), erilaisten sidosryhmien osallistuminen on yksinkertaista ja helposti toteutettavissa

Taustalla kansainväliset arvot ja periaatteet

- Kansainvälisiä periaatteita ovat: vapaaehtoinen ja avoin jäsenyys, demokraattinen jäsenhallinto, jäsenten taloudellinen osallistuminen, itsenäisyys, koulutus ja oppiminen sekä osuuskuntien keskinäinen yhteistyö
- Kansainvälisiä arvoja ovat: omatoimisuus, omavastuisuus, tasa-arvo, demokratia, oikeudenmukaisuus, solidaarisuus, rehellisyys, avoimuus ja yhteiskunnallinen vastuu

Osuuskuntakohtaisesti arvioitavia asioita liittyen yhteiskunnallisen yrityksen merkkiin

- Yhteiskunnallisten vaikutusten mittaaminen
- Kehitystyö lähiyhteisön kanssa ja paikallistalouden tukeminen
- Heikommassa asemassa olevien huomioiminen ja työllistäminen
- Kestävän kehityksen tukeminen

Osuuskunta yhteiskunnallisena yrityksenä

- OKL antaa mahdollisuudet määritellä osuuskunta yhteiskunnalliseksi yritykseksi
- Osuuskunnan omat säännöt keskiössä
- Yhteiskunnallisen yrityksen merkin tärkeimmät kriteerit täytettävissä sääntömääräyksillä

OKL ja osuuskunnan säännöt
Demokraattinen hallintotapa ja jäsenomisteisuus

Palveluedut
(palveluiden olemassaolo, saatavuus ja edullisuus)

Omistajaoikeudet
(osuuslajien omistamiseen liittyvät)

Henkilöstöomisteisuus ja sen mukanaan tuomat oikeudet

Palveluarvo
-palveluiden arvo jäsenelle (1 ja 2)

Omistaja-arvo
-Oikeus osuuden tuottoon
- Oikeus arvosta purkutilanteessa (3,4 ja 5)

Työntekijäarvo
-Mahdollisuus määrittellä oman työsuhteen ehdot (6)

Lisäarvo yhteiskunnalliselle yritykselle

1. Osuuskunnan toiminnan tarkoituksen määrittäminen (yhteiskunnalliset tavoitteet)
2. Yhteiskunnallisen yrityksen toimintatavat (esim. sosiaalisten ja yhteiskunnallisten vaikutusten mittaaminen)
3. Mahdollisuus määrittellä osuuskunnan tuottaman voiton käyttäminen yhteiskunnallisen tavoitteen toteuttamiseen
4. Mahdollisuus määrätä omaisuuden käytöstä purkutilanteessa
5. Mahdollisuus määrittellä yrityksen omaisuuden käyttämisestä yritysmuodon muutostilanteissa ns.asset lock
6. Mahdollisuus määrittellä työntekijän asemaa (työsuhde-edut, työssäjaksaminen, osallisuus)

Tärkeimmät sääntömääräykset yhteiskunnallisille osuuskunnille

§ Toimiala

- yhteiskunnallisen tavoitteen määritteleminen

§ Jäsenyys

- jäsenyyden ehdot

§ Erottamisen perusteet

- esim. toimiminen yhteiskunnallista tavoitetta vastaan

§ Ylijäämä

- rajoitettu ylijäämän jako
- ylijäämän käyttäminen yhteiskunnallisen tavoitteen edistämiseen

Tärkeimmät sääntömääräykset yhteiskunnallisille osuuskunnille

- § Osuuskunnan purkaminen ja säästön jakaminen
- mihin säästö käytetään purku tilanteessa
 - varallisuuslukko yhtiömuodon muuttuessa (toimiala, yhteiskunnallinen tavoite ja rajoitettu voitonjako)

Huom. Osuuskunnan toimialan pääasiallisen tarkoituksen muuttaminen vaatii osuuskunnan kokouksen yksimielisen päätöksen

Mistä yhteiskunnallisia yrityksiä syntyy?

- Kokonaan uudet arvosidonnaiset yrittäjät
 - Järjestösektorin/kolmannen sektorin palvelujen uudelleen tuottaminen
 - Julkisen sektorin kilpailutukset ja palvelujen ulkoistaminen
 - Toimivien yritysten muuttuminen yhteiskunnallisiksi yrityksiksi (vaihtoehtona mm. EBO)
- Keskiössä yhteiskunnallinen yrittäjä, joilla tarve tehdä yhteiskunnallista hyvää ja optimoida työn mielekkyys myös muun kuin tuotetun voiton kautta
- Kaikilta osa-alueilta myös OSK-vaihtoehtoja

YK:n julistama kansainvälinen osuustoiminnan vuosi 2012

YK julistanut joulukuussa 2009 täysistunnossaan vuoden 2012 kansainväliseksi osuustoiminnan vuodeksi!

- Osuustoiminnallisen yritysmuodon tunnettuuden lisääminen maailmassa, tietämyksen edistäminen
- Rohkaista ihmisiä toimimaan osuuskunnissa
- Erityiskohteena nuoret ja osuustoiminta
- Kannustaa eri maiden hallituksia luomaan hyvä toimintaympäristö osuuskuntien perustamiselle ja kasvulle.

**”Maailma rakentaa yhdessä
yrittämällä”**

Video: Suomalaisen osuustoiminnan monimuotoisuus

<http://www.youtube.com/watch?v=T0P1FPrwmUs&feature=youtu.be>

- Linkki myös www.yhteistoiminta.fi -sivuston etusivulla

Kiitos!

Yhteystiedot

Niina Immonen
Projektinjohtaja, HT
Osuustoimintakeskus
050 395 0111

niina.immonen@osuustoimintakeskus.net

www.osuustoimintakeskus.net

www.yhteistoiminta.fi